

YANGI O‘ZBEKISTONDA CHET TILLARNI OMMALASHTIRISH VA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Abdurashidova Nilufar Abdurashidovna
Toshkent davlat transport universiteti
“Chet tillari” kafedrası o’qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Bugungi kunda mamlakatimizda chet tillariga berilyatgan e’tibor va olib borilayotgan islohotlar hamda chet tilini bugungi kundagi zarurati. Chet tilini yurtimizda ommalashtirish va o’sib kelayotgan yoshlarimizga mahoratli pedagoglar yordamida chet tili keng ommaga targ’ib qilishdan iboratligini keltirib o’tkanmiz. Hamda ularni o’rganish uchun zarur bo’lgan innovatsion texnologiyalar foydalanish usulari keltirilgan.

Kalit so’zlar: Chet tili, Chet tili ommalashtirish, zamonaviy texnologiyalar, zamonaviy metodlar, innovatsion texnologiya, texnologik vositalar, usullar,

KIRISH

Bugun jahonda ilm-fan va texnika shiddat bilan o’sib borayotgani ko’rishimiz mumkin. Har bir sohada yangidan yangi ixtirolar bo’lib taraqqiyot sari yanada odim qadam tashlamoqda. Xususan, ilm-fanda ham katta o’zgarishlar, va sezilarlicha yutuqlarga erishilmoqda. Har bir fanni o’qitishda yangi innovatsion texnologiyalardan foydalanib, yoshlarimizga yetkazib berish bugungi kundagi ta’limning asosiy talablaridan biri hisoblanadi. Globallashuv jarayonida hayotimizni zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur qilish qiyin. Shu o’rinda mamlakatimizda olib borilayotgan islohotlarning natijasida har bir fanni o’qitishda alohidan imkoniyatlar yaratilmoqda. Bugun jahon hamjamiyati o’ziga munosib o’rin egallashga intilayotgan mamlakatlarimiz uchun, chet ellik sheriklarimiz bilan hamjihatlikda, hamkorlikda o’z buyuk kelajagini qurayotgan xalqimiz uchun xorijiy tillarni mukammal bilishning ahamiyatini baholashning hojati yo’qdir”. Ushbu fikrlarning mantiqiy davomi sifatida 2012 yil 10 dekabrda qabul qilingan “Chet tillarini” o’rgatish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to’g’risida”gi Prezident Qarori chet tillarini o’rganish imkoniyatlarini kengaytirdi.

Xususan Mamlakatimizda har yili ilm-fanning bir nechta yo’nalishi tanlab olinib, alohida e’tibor bilan rivojlantirilmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2021-yilda fizika va chet tillari ana shunday ustuvor sohalar etib belgilanganligini ko’rish mumkin. O’zbekistonning ochiqlik siyosati, dunyo bozoriga faol kirib borayotgani, barcha sohalarida xalqaro hamkorlik kengayayotgani xorijiy tillarni bilishga ehtiyojni oshirmoqda. Bugungi kunda yurtimizdagi 25 ta oliy ta’lim muassasasida o’qitish chet tilida olib borilmoqda. 2016-yilda ular atigi 7 ta edi. Xalqaro til sertifikatini olgan bitiruvchi o’quvchilar soni oxirgi 3 yilda 10 baravarga oshgan. Joriy yilda “El-yurt umidi” jamg’armasi orqali 350 nafar talabaning nufuzli xorijiy universitetlarda o’qishi uchun stipendiyalar ajratildi. Bu o’tgan yillarga nisbatan 5 baravar ko’pdir. Lekin, joylardagi ahvol maqsad qilingan katta rejalarga mos emas. Xususan, ta’lim tizimida 2 mingdan ortiq chet tili o’qituvchisi lavozimi vakant bo’lib qolmoqda. 1 ming 400 ta maktabda chet tilini o’qitish sifati mutlaqo qoniqarsiz. Bu tizimdagi o’qituvchilarning atigi 4 foizi milliy va xalqaro til sertifikatiga ega. Xonobod

va Quvasoy shaharlari, Zafarobod, Mirishkor, To'rtko'l, Sherobod va Uzun tumanlarida bunday sertifikatli birorta o'qituvchi yo'q. Maktablardagi chet tili o'qituvchilarining 49 foizi testdan o'ta olmagan. muammolar atroflicha tahlil qilinib, ustuvor vazifalar belgilandi. "Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini mustahkamlash yili" Davlat dasturiga muvofiq ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishi sifatida xorijiy tillarni o'qitishni rivojlantirish, bu boradagi ta'lim sifatini tubdan oshirish maqsadida, sohaga malakali o'qituvchilarni jalb etish, aholining chet tillarni o'rganishga qiziqishini oshirish:

– Mamlakatimizda xorijiy tillarni o'rgatish bo'yicha kelajak uchun mustahkam poydevor bo'ladigan yangi tizimni yo'lga qo'yish vaqti-soati keldi. Biz raqobatdosh davlat qurishni o'z oldimizga maqsad qilib qo'ygan ekanmiz, bundan buyon maktab, litsey, kollej va oliy o'quv yurti bitiruvchilari kamida 2 ta chet tilini mukammal bilishlari shart. Bu qat'iy talab har bir ta'lim muassasasi rahbari faoliyatining asosiy mezoniga aylanishi lozim, – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Shu maqsadda Vazirlar Mahkamasi huzurida Xorijiy tillarni o'rganishni ommalashtirish agentligi tashkil etilishi ma'lum qilindi. Bu Agentlik dunyoda samarali natija bergan o'qitish metodikalari, dastur va darsliklarini ta'lim tizimida joriy etib, xorijiy tillarni mukammal o'zlashtirishga ko'maklashadi. Ta'lim muassasalari, tarmoqlar va hududlarning ehtiyojidan kelib chiqib, kamida 10 ta chet tilini o'rgatishni tashkillashtiradi. Shuningdek, vazirlik, idora va boshqa ish beruvchilar bilan birga, xizmatchilarning kasbiy faoliyatini xorijiy tillarda to'liq amalga oshirish imkoniyatini beradigan metodikalarni ishlab chiqib, sharoitga moslagan holda, amaliyotga joriy etadi.

Davlat tilidan xorijiy tillarga va xorijiy tillardan davlat tiliga professional tarjima qilish metodikalarini yaratish ham uning asosiy vazifalaridan biri bo'ladi. Bir so'z bilan aytganda, Agentlik "bog'cha – maktab – oliy ta'lim – korxonalar" zanjiri orqali, aholining barcha qatlamiga mos bo'lgan metodika, tavsiya va darsliklarni ishlab chiqadi hamda joriy etadi. Keyingi uch yil davomida maktablardagi 53 ming nafar chet tili o'qituvchilarining barchasi xalqaro sertifikat olishi zarurligi ta'kidlandi. Yaratilayotgan imkoniyatlardan foydalanib, maktablardagi vakant o'rinlarni malakali mutaxassislar bilan to'ldirish vazifasi qo'yildi. Chet tillarini chuqur o'rgatish maqsadida tuman va shaharlarda 207 ta maktab tanlab olindi. Ushbu maktablarda xorijiy kitoblar, ilg'or o'quv dasturlari va metodikalaridan erkin foydalanish hamda fanlarni chet tilida o'qitish yo'lga qo'yiladi. Viloyat hokimliklariga maktablarda chet tilini o'qitish sifatini oshirish uchun mahalliy byudjetdan har bir tuman va shaharga 1 milliard so'mdan mablag' ajratishga ko'rsatma berildi. Ixtisoslashgan maktablar va oliy o'quv yurtlariga til egasi bo'lgan xorijlik o'qituvchilarni jalb qilish, har bir tumanda tanlov o'tkazib, chet tili o'qituvchilarini xorijda malaka oshirishini yo'lga qo'yish muhimligi aytiladi.

O'qitish sifati xalqaro andozalarga mos darslik va metodik qo'llanmalarga ham bog'liq. Shu bois, ingliz tili bo'yicha Kembrij universiteti nashriyoti darsliklarini 200 ta maktabda aprotatsiyadan o'tkazib, keyingi yildan barcha maktablarda tatbiq etish vazifasi qo'yildi. Bunday ishlar rus, nemis, koreys, xitoy va fransuz tillari bo'yicha ham tashkil etiladi. Sohadagi o'zgarishlardan xabardor bo'lib borishlari, yangi adabiyot va qo'llanmalar sotib olishlari uchun har bir chet tili o'qituvchisiga byudjetdan 1 million so'mdan mablag' ajratilishi belgilandi. Maktabgacha ta'lim

vazirligiga YuNISEF bilan hamkorlikda 7 yoshgacha bo'lgan bolalarga chet tillarini o'qitish bo'yicha uslubiy qo'llanma ishlab chiqib, joriy etish vazifasi qo'yildi.

Bugungi kunda oliygohlardagi 78 foiz professor-o'qituvchilarning chet tilini bilish darajasi qoniqarsiz ahvolda ekani ko'rsatib o'tildi. Yangi o'quv yilidan boshlab, chet tillari bo'yicha qabul kvotalari soni 2 baravar ko'paytirilib, 16 mingga yetkazilishi, davlat granti esa 3 baravarga oshirilishi ta'kidlandi. Shu bilan birga, kelgusi yildan boshlab, magistratura va doktoranturaga kiruvchilar uchun chet tili bo'yicha xalqaro sertifikatga ega bo'lish talabi kiritiladi. Oliy o'quv yurtlarida mutaxassislik fanlarini xorijiy tillarda o'qitish bosqichma-bosqich joriy etiladi. Tabiiy va texnik fanlar bo'yicha xorijiy darslik va qo'llanmalardan erkin foydalanish yo'lga qo'yiladi. Chet tilini o'qitishning ilmiy-pedagogik salohiyatini oshirish maqsadida "El-yurt umidi" jamg'armasi orqali xorijiy doktoranturada ta'lim olish uchun yiliga 20 ta o'rin ajratiladi. Britaniya kengashi, Gyote instituti, Fransuz alyansi, KOIKA, JAYKA, Konfutsiy instituti kabi xorijiy tashkilotlar bilan hamkorlikni yanada kuchaytirish, nodavlat o'quv markazlarini kengaytirish muhimligi qayd etildi. Har bir vazirlik, idora, davlat kompaniyalari va yirik xususiy korxonalarda til o'rganishni qo'llab-quvvatlash, haftaning bir kunini belgilab, xorijiy tillarni o'rganish uchun sharoit yaratish zarurligi ta'kidlandi. Til o'rgatuvchi videodarslar, film va ko'rsatuvlar yaratish, elektron dasturlar ishlab chiqish bo'yicha ham topshiriqlar berildi. Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 2022-yil 6-may kuni chet tillarini o'qitish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari yuzasidan videoselektor yig'ilishi o'tkazildi. asosiy vazifalari etib belgilandi. Shu vazifa va topshiriqlardan kelib chiqib biz pedagog xodimlar chet tilini o'rgatishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanishimiz maqsadga muvofiq.

Aholi o'rtasida chet tillarni o'rganishni ommalashtirish va ularni to'liq o'zlashtirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish, ta'limning barcha bosqichlarida xorijiy tillarni o'qitish bo'yicha xalqaro miqyosda tan olingan dasturlar va darsliklarni joriy etishni muvofiqlashtirish, zamonaviy o'qitishni rivojlantirish. o'qituvchilar o'rtasidagi ko'nikmalar hosil qilish. Hududlar, filiallar va ta'lim muassasalarining chet tili mutaxassislari bo'lgan ehtiyojini tahlil qilish natijalari asosida talab yuqori bo'lgan chet tillarini o'qitishni tashkil etish. Chet tillarini o'qitish sohasida "bolalar bog'chasi-maktab-oliy ta'lim tashkiloti-korxonasi" tamoyili bo'yicha uzluksiz ta'lim zanjirini joriy etish maqsadida aholining barcha qatlamlari uchun mos til o'rganish bo'yicha metod va tavsiyalar ishlab chiqishni muvofiqlashtirish;

chet tillarini o'zlashtirish, boshlang'ich til ko'nikmalarini shakllantirish uchun videofilmlar, o'yinlar, ko'ngilochar ko'rsatuvlar, filmlar va boshqa ta'lim mazmunini yaratishni tashkil etish;

davlat tilidan chet tillariga va chet tillaridan davlat tiliga professional tarjima texnikasini yaratish va bu yo'nalishdagi mutaxassislarning malakasini oshirishga ko'maklashish;

hududlar, tarmoqlar, davlat organlari va ta'lim tashkilotlari o'rtasida xorijiy tillarni bilish reytingini o'tkazish, chet tillarini o'rganishni yanada ommalashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

Bugungi kunda innovatsion ta'lim texnologiyalarining bir necha xil usullari mavjud. Ulardan darslarda mavzuni yoritishda keng va turli usullaridan foydalanilsa, darsning samaradorligi yuqori bo'ladi va o'quvchilarning darsga bo'lgan

qiziqishlarining ortishi ham ta'minlanadi. Ta'lim jarayoniga yangiliklarni olib kirish va ularni tadbiq qilish orqali ta'lim samaradorligini oshirish nazarda tutiladi. Chet tili darslarining o'qitilishida turli rolli, harakatli o'yinlardan foydalanish ham darsga ham til o'rganishga bo'lgan qiziqishni ortishiga sabab bo'ladi. O'quvchilarning juft yoki kichik guruhlarda ishlashlari orqali esa o'quvchilarning boshqalar bilan kommunikativ aloqa qilishlari uchun yordam beradi.

Tadqiqot jarayoni amaliy bilimlarning tarixiylik, mantiqiylik, tahlil qilish va sintez usullaridan foydalangan. Ushbu tadqiqot jarayonida chet tili darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanishning bugungi kundagi ahamiyati obyektiv ravishda ochib berildi. Bugungi kunda Boom taksonomiyasini o'qitish bosqichlari innovatsion texnologiyalardan foydalangan holda, mantiqiy ketma-ketlikda o'rganildi.

Ta'lim jarayonida grafik organayzerlardan foydalanish mavzuni yoritishda, uni o'quvchilarga yetkazib berishda eng muhim vositalardan hisoblanadi. Bir mavzuni yoritishda bir necha xil grafik organayzerlardan foydalanish ham mumkin. Chet tilini o'qitishda grafik organayzerlardan foydalanib, mavzuga oid yangi so'zlarni, grammatik qoidalarni tushuntirish maqsadga muvofiqdir. Grafik organayzerlar orqali bular berilsa, yodda saqlanib qolishi ham oson bo'ladi.

Chet tilini o'qitish jarayonida turli xil jadvallardan foydalanishning ham samarasi yuqoridir. Ta'lim jarayonida jadvallardan foydalanib, o'quvchilar ma'lum bir grammatik qoidani, masalan, zamonlardan foydalanib gaplar tuzish, yangi so'zlarni joylashtirib chiqishi mumkin.

Chet tilini o'rganishga ehtiyoj yuqori bo'lgan bir davrda, ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan unumli foydalanish bu jarayonni samarali bo'lishiga olib keladi. Innovatsion ta'lim texnologiyalarning samaradorligi ularning ta'lim jarayonida to'g'ri va unumli foydalanilganidadir.

Respublikamizda chet tilining o'qitilishi, chet tili o'qituvchilarining bilim va ko'nikmalarini baholashning umumevropa ramkalari tavsiyanomalari (CEFR) ga mos ravishda yangi usul va talablari ishlab chiqildi. Unga ko'ra umumta'lim maktablari va kasb-hunar kollejlari o'quvchilari uchun darsliklar yaratildi. Ushbu talablarga mos ravishda o'quv xonalari stendlar va yangi axborot kommunikativ texnikalar bilan jihozlandi. Chet tili o'rganishga bo'lgan talab ham kundan kunga oshib bormoqda. Chet tili fani to'rt aspectga (o'qish, yoish, tinglab tushunish va gapirish) bo'linib, ularning har biri bo'yicha alohida tushuncha va ko'nikmalar berilmoqda. Ta'lim texnologiyalari, bu ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalanishdir. Shuningdek, ta'lim jarayoniga zamonaviy innovatsion texnologiyalarini olib kirish orqali ta'lim sifati va samaradorligini oshirishni nazarda tutadi. Xususan, chet tilini o'rganishda bunday axborot-kommunikatsion texnologiyalardan foydalanishning bir qancha afzalliklari mavjuddir. Til o'rganish va o'qitishda zamonaviy texnologiyaning roli beqiyosdir. Texnologik vositalardan foydalanish chet tili o'rganishning har bir aspect (o'qish, yozish, tinglab tushunish va gapirish)ida qo'l keladi. Masalan, tinglab tushunish uchun, albatta kompyuter, player, CD diskarsiz bu jarayonni amalga oshirish mumkin emas. Tinglab tushunish til o'rganishning eng muhim qismlaridan biridir. Bunda o'quvchi bir paytning o'zida so'zlovchining talaffuzi, grammatik qoidalarga rioya qilganligi, so'z boyligi va uning ma'nolariga e'tibor berishi talab qilinadi. Ta'lim jarayonida zamonaviy

texnologiyalardan foydalanishda o'quvchilar ham axborot — kommunikatsion texnologiyalarni yaxshi bilish va ulardan foydalana olishi muhim omil hisoblanadi. Chet tilini zamonaviy texnologiyalardan foydalanib o'rgatish va o'rganish eng samador usullardan biridir.

Bu jarayonda, jumladan:

– kompyuterlardan foydalanganda o'quvchi chet tilidagi video roliklarni, namoyishlarni, dialoglarni kino yoki multfilmlarni ham ko'rish ham eshitishi mumkin;

– chet tilidagi radio eshittirishlar va televideniadagi dasturlarni eshitish va tomosha qilish mumkin; – ancha an'anaviy usul hisoblanadigan magnitafon va cassetalardan foydalanish;

– CD pleyerlardan foydalanish mumkin. Bu texnik vositalardan foydalanish o'quvchilarning chet tilini o'rganishlari jarayonini qiziarliroq va samaraliroq bo'lishini ta'minlaydi [1].

Bugungi kunda maktablarda interfaol o'yinlar orqali dars o'tish an'anaga aylanib bormoqda. Ma'lumki, darsning turli xil o'yinlar asosida o'tilishi o'quvchilarning imkoniyatlarini namoyish etish, diqqatni jamlash, bilim va ko'nikmalarini oshirish va kuchli bo'lishlarini ta'minlaydi.

O'yin texnologiyasidan foydalanishning asosini o'quvchini faollashtiruvchi va jadallashtiruvchi faoliyat tashkil etadi. Psixologlarning ta'kidlashlaricha, o'yinli faoliyatning psixologik mexanizmlari shaxsning o'zini namoyon qilish, hayotda barqaror o'rnini topish, o'zini o'zi boshqarish, o'z imkoniyatlarini

amalga oshirishning fundamental ehtiyojlariga tayanadi. Har qanday o'yin zahirida umumiy qabul qilingan ta'lim prinsiplari, taktikasi yotishi kerak. O'quv o'yinlariga o'quv predmetlari asos qilib olinishi kerak. O'yinlar jarayonida o'quvchi oddiy darsga qaraganda bu mashg'ulotga qiziqibroq yondashadi va bemalol faoliyat ko'rsatadi. Ta'kidlash lozimki, o'yin eng avallo, o'qitishning bir usulidir. O'quvchilar o'yinli darslarga qiziqib qatnashadilar, g'alaba qozonishga intiladilar, o'qituvchi ular orqali o'quvchiga ta'lim-tarbiya ham beradi. O'quvchi inglizcha o'yin o'ynab, gapira olarkanman, tinglab tushuna olarkanman, yoza olarkanman, deb ishonadi, qiziqadi [2].

Biz bilamizki, hozirgi ta'lim jarayonida o'quvchi sub'ekt bo'lishi lozim. Bunda ko'proq interfaol metodlarga e'tiborni qaratish ta'lim samaradorligini oshiradi. Ingliz tili darslariga qo'yilgan eng muhim talablardan biri talabalarni mustaqil fikrlashga o'rgatishdir. Bugungi kunda ingliz tili o'qituvchilari Amerika Qo'shma Statlari, Angliya pedagoglari tajribasiga tayangan holda quyidagi innovatsion metodlardan foydalanib kelishmoqda:

– “Muammoli vaziyat yechimi” (Creative Problem Solving) bu usulni qo'llash uchun hikoyaning boshlanishi o'qib beriladi qanday yakun topishi o'quvchilar, talabalar hukmiga havola qilinadi;

– “Quvnoq topishmoqlar” (Merry Riddles) o'quvchilarga topishmoqlar o'rgatish Ingliz tilini o'rgatishda muhim ahamiyatga ega, ular o'zlariga notanish bo'lgan so'zlarni o'rganadilar va o'ylab topishmoq javobini topadilar;

– “Tezkor javob” (Quick answers) o'tilgan dars samaradorligini oshirishda yordam beradi;

- “Chigil yozdi” (“Warm-up exercises”) o’quvchilarni darsga qiziqtirish uchun sinfda har xil o’yinlardan foydalanish [3];
- “Pantomima” (pantomime) bu usul juda qiyin mavzular tushuntirilishi kerak bo’lgan darsda yoki yozma mashqlar bajarilib, talabalar charchagan paytda foydalanilsa bo’ladi;
- “Hikoya zanjiri” (a chain story) usuli o’quvchilarning og’zaki nutqini o’stirishda yordam beradi;
- “Rolli o’yinlar” (Acting characters) bu usul darsning barcha tiplarida qo’llanilishi mumkin. Hunarga o’rgatish uchun “Interpreter”, “Translator”, “Writer”, “Poet” kabi kasbdagi kishilar darsda ishtirok etishib o’quvchilar bilan suhbatlashishlari mumkin;
- “Allomalar yig’ini” (Thinkers meeting) U.Shekspir, A.Navoiy, R.Burns kabi shoirlar va yozuvchilarni “taklif qilish” mumkin. Bunday paytda ular aytib ketgan hikmatli so’zlardan darsda foydalanish yoshlarni komil inson bo’lib tarbiyalanishiga yordam beradi;
- “Rasmlar so’zlaganda” (When pictures speak) usuli ancha qulay bo’lib, ingliz tilini o’rgatishda, talaba, o’quvchilarning og’zaki nutqini rivojlantirishda yordam beradi, buning uchun mavzuga oid rasmlardan foydalanish lozim;

Chet tillarni o’rganishda o’qituvchining turli rollarda namoyon bo’lishi shubhasiz talim samaradorligini oshiradi, o’quvchilarni turli vaziyatlarga tayyorlashda yordam beradi, chet til darslariga bo’lgan qiziqishni ko’paytiradi, turli ta’lim texnologiyalarining samarasini oshirishga xizmat qiladi. Albatta har qanday holatda ham o’qituvchi dars uchun mas’uliyatni o’z zimmasida saqlab qoladi, ammo vaziyat talabiga ko’ra u yoki bu rolni bajarish bilan o’z zimmasidagi yukni kamaytishga va ayni vaqtda chet tili o’rganishni soddalashtirishga erishishi mumkin. Masalan faqatgina boshqaruvchilik rolini bajarish o’qituvchini charchatib qo’ysa, o’quvchilarning ijodiy salohiyatiga salbiy ta’sir ko’rsatadi. So’zlarni tarjimasini to’g’ridan-to’g’ri aytib berish o’quvchini dangasa qilib qo’ysa, harakat yoki realiyalar bilan so’zni tushunish yoki tushunishga yo’naltirish fikrlash qobiliyatini rivojlanishiga olib keladi. O’quvchilar bilan bir xil vazifada faoliyat olib borish bilan o’qituvchi kundalik yumushlarini yengillashtirsa, o’quvchilarnig yaratuvchanlik qobiliyatlarini yuzaga chiqishi hamda o’z ustida mustaqil ishlashga rag’bat paydo bo’lishiga xizmat qiladi. O’z ustida ishlaydigan o’qituvchi bilim va ko’nikmalarini rivojlantirib boradi, shuning uchun ham o’quvchilar bilan ishlaganda qiyinchiliksiz asosiy axborot manbayi vazifasini bajaradi. Chet tillarni o’rgatishda ushbu rollardan o’rinli foydalanish o’qituvchining qanchalik mohir ekanligidan darak beruvchi omil hisoblanadi. So’ngi so’z o’rnida shuni aytish mumkinki, ta’lim jarayoniga AKT ning keng tadbiiq qilinishi yangi imkoniyatlarga eshik ochib bergani bilan o’qituvchi mahoratini to’lig’icha o’rnini bosa oladigan texnologiya hanuz yaratilgani yo’q.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Ingliz tili darslarida innovatsion usullarni qo’llash natijasida o’quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanadi, nutqi ravonlashadi, tez va to’g’ri javob berish malakasi shakllanadi. Bunday usullar o’quvchida bilimga ishtiyoq uyg’otadi. O’quvchi darslarga puxta hozirlik ko’rishga intiladi. Bu esa o’quvchilarni ta’lim jarayonining faol sub’yektlariga aylantiradi.

Ta'lim tizimi o'z oldiga erkin fikrlovchi, barkamol, yetuk shaxsni tarbiyalashni vazifa qilib qo'yar ekan, kelgusida biz bo'lajak o'qituvchilar innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish yo'llarini yanada mukammalroq ishlab chiqshimiz bilan o'z xissamizni qo'shishimiz mumkin.

REFERENCES

1. «Ўзбекистон Республикаси Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиqlаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг 08.10.2019 йилдаги ПФ-5847-сон Фармони // <https://lex.uz/docs/4545884>
2. Ўзбекистон Республикасининг «Таълим тўғрисида»ги Қонуни // <https://lex.uz/docs/5013007>
3. Жуманиёз Султонович Раматов, Машкура Инамжанована Рахимова, & Миршод Нўъмонович Ҳасанов (2022). МАФКУРАВИЙ ТАҲДИДЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА ИСЛОМИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ЎРНИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 1031-1036.
4. Ж. С. Раматов, & М. Ҳасанов (2022). МОЛОДЕЖЬ И ИНФОРМАЦИОННО-ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (6), 532-536.
5. Салимов, Бахриддин Лутфуллаевич, & Ҳасанов, Миршод Нўъмонович (2022). ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (6), 1345-1354.
6. Раматов, Ж. С., Баратов, Р. Ў., Кушаков, Ф. А., Валиев, Л. А., & Ҳасанов, М. Н. (2022). ЖАМИЯТДА СИЁСИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТНИ ЮКСАЛТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. *PEDAGOGS jurnali*, 19(1), 13-18.
7. Ж. С. Раматов, & М. Ҳасанов (2022). ЎЗБЕКИСТОН ТАРАҚҚИЁТИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧДА ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИНИНГ ТАЪМИНЛАНИШИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 963-969.
8. Раматов, Ж. С., Муратова, Д., Султанов, С. Ҳ., Тухтабоев, Э., Кушаков, Ф., & Ҳасанов, М. Н. (2022). ИЖТИМОИЙ АДОЛАТ ВА ҚАДРИЯТЛАР ПЛЮРАЛИЗМИ. *World scientific research journal*, 8(1), 102-108.
9. Ҳасанов, М. Н., Бекмуратов, Б. Ж., Турғунов, Б. Ш., & Маматқулов, У. С. (2022). ФОРОБИЙНИНГ ТАЪЛИМОТИДА ЁШЛАР ВА ИНСОН ТАЛИМ-ТАРБИЯСИ МАСАЛАЛАРИ ТАҲЛИЛИ.
10. Ҳасанов, М. Н., Зайниддинов, Б. З., Абдухалилов, О. А., & Джурайев, Д. Д. (2022). МЕҲНАТДА ИНСОННИ ШАКЛЛАНИШДАГИ АҲАМИЯТИ.
11. Ramatov, J.S. va Xasanov, MN (2022). Ta'lim amaliyotida innovatsiyalarni jalb qilishning nazariy modelini tahlil qilish. *Sharq uyg'onishi: innovatsion, ta'lim, tabiiy va ijtimoiy fanlar*, 2 (6), 937-942.

12. У.К.Эрниёзов, М.Н. Ҳасанов, & Х.С.Машарипов. (2022). АБУ НАСР ФОРОБИЙНИНГ ИЖТИМОИЙ-АХЛОҚИЙ ТАЪЛИМОТИ ВА УНИНГ АНТРОПОЛОГИК ХУСУСИЯТЛАРИ . *JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS*, 4(3), 130–136.
13. Ж. С. Рамагов, М. Ҳасанов, & Л. А. Валиев (2022). ИНСОН ДУНЁҚАРАШИНИНГНИНГ ДИНИЙ ВА ДУНЁВИЙ ТАЛҚИНИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2 (7), 78-82.
14. J. S. Ramatov, M. Hasanov МАҒКУРАВИҒ АХЛОҚ ТАРБИҒАСИНИНГ АНАМИҒАТИ // *Pedagogik fanlar boyicha akademik tadqiqotlar*. 2022 yil. 6-son. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mafkuraviy-ta-didlarni-oldini-olishda-ahlo-iy-tarbiyaning-a-amiyati> (kirish sanasi: 04.10.2022).
15. Ж. С. Рамагов, & М. Ҳасанов (2022). МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР – ЖАМИЯТИМИЗ БАРҚАРОРЛИГИ ВА ЁШ АВЛОД ТАРБИЯСИНИНГ МУҒИМ ОМИЛИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 973-979.
16. Ж. С. Рамагов, М. Ҳасанов, & Лочин Азаматович Валиев (2022). АУРОБИНДО ГҒОШ ҒАЁТИ ВА ИЛМИЙ ФАЛСАФИЙ МЕЪРОСИ. *Academic research in educational sciences*, 3 (6), 1161-1169.